

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 11Co/86/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6922201381
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Zlocha
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6922201381.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Zlochu a sudkýň JUDr. Renáty Deákovovej a JUDr. Danice Kočíčkovej ako členiek senátu, v spore žalobcu: A. B., nar. XX. XXXXXXXX XXXX, bytom C. XXX, XXX XX D., zastúpený Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., s.r.o., Ku Potoku 4, Košice, IČO: 54 725 542, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, IČO: 00 151 866, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- Eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota, č.k. 6C/58/2022-110 zo dňa 6. júna 2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a III. **p o t v r d z u j e.**

II. Žalobca **m á n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100%, ktoré mu je žalovaný **p o v i n n ý** zaplatiť v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o ich výške.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č.k. 6C/58/2022-110 zo dňa 6. júna 2023 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) rozhodol nasledovne:

I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,-Eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Súd žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal na žalovanom zaplatenia sumy 5.000,-Eur vo zvyšnej časti nad priznanú sumu 2.500,-Eur zamietá.

III. Žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100% z priznanej sumy do troch dní od právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným rozhodnutím po právoplatnosti tohto rozsudku.

1.1 Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplatenia sumy 5.000,- Eur titulom nároku na náhradu škody spôsobenej žalovaným v dôsledku porušenia práva Európskej únie. Tvrdil, že úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov, vrátane hasičov tvorí predmet úpravy práva Európskej únie, ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín, a to Smernicou 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „Smernica 2003/88/ES“ alebo aj „Smernica“); porušenie tejto Smernice členským štátom EÚ vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva Európskej únie a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu. Žalobca zdôraznil, že jeho týždenný pracovný čas ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky (ďalej aj „Hasičský zbor“ alebo „Hasičský a záchranný zbor“) sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien,

po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť, t.j. 24 hodinové zmeny v takom rozsahu, že súhrn takto naskladaného týždenného pracovného času pravidelne prevyšuje 48 hodín. S poukazom na článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES žalobca tvrdil, že uvedený článok ukladá členským štátom opatrenia na zabezpečenie toho, aby priemerný pracovný čas na každé obdobie 7 dní, vrátane nadčasov, neprekročil 48 hodín a pracovníkom garantuje právo na 48-hodinový týždenný pracovný čas. Poukázal na výklad uskutočnený Súdny dvorom Európskej únie, ktorý vo svojich rozhodnutiach ustálil, že aj v prípade hasičov nariadená pracovná pohotovosť na pracovisku tvorí súčasť ich týždenného pracovného času, ktorá v spojení s ich riadnym pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas; pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas. Zdôraznil tiež, že aj keď príloha č. 4 k zákonu č.315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej aj „zákon č.315/2001 Z.z.“ alebo „Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore“) uvádza, že do jeho znenia bola prebratá Smernica 2003/88/ES, jednotlivé ustanovenia zákona túto skutočnosť nepotvrdzujú; nepotvrdzujú, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únieového práva. Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore ako zákon *lex specialis* sa odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý citovanú Smernicu a na ňu nadväzujúcu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „Súdny dvor EÚ“ alebo aj „Súdny dvor“) zohľadňuje; Zákonník práce sa na právnu kvalifikáciu pohotovosti príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje. Tento zákon služobnú pohotovosť hasičov nepovažuje za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únieového práva; dochádza k jeho pravidelnému prekračovaniu a právna úprava v Zákone o Hasičskom a záchrannom zbore nie je v súlade s článkom 2 a článkom 6 ods. 2 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Uvedená skutočnosť zakladá povinnosť Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie na náhradu škody týmto postihnutým jednotlivcom prostredníctvom súdnych konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Žalobca prekročenie týždenného pracovného času 48 hodín preukazoval listinami o týždennej dochádzke. Žalobca sa tak dovoľával porušeniu článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES v dôsledku toho, že jeho pracovná (služobná) pohotovosť sa nezapočítava do týždenného pracovného času; uvedené má za následok, že žalobca pracuje týždenne dlhšie ako 48 hodín, čím dochádza k porušeniu jeho práva podľa článku 6 písm. b) Smernice. S poukazom na závery vyplývajúce z rozhodnutí Súdneho dvora EÚ žalobca uviedol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, pokiaľ sú splnené tri podmienky, a to (1) pokiaľ cieľom porušenej právnej normy Európskej únie bolo priznať jednotlivcom práva; (2) porušenie je dostatočne závažné a (3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Tvrdil, že všetky tri predpoklady (podmienky) pre odškodnenie sú dané. Žalobca tak za právo na primeraný odpočinok považoval takú dobu, ktorá by mala nasledovať po 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe zahŕňajúcej aj jeho služobnú pohotovosť na pracovisku. Dlhodobé nerešpektovanie únieového týždenného pracovného času sa môže prejavovať v rámci osobnostnej sféry fyzických osôb vo vzťahu k ochrane ich práva na zdravie a celkovú fyzickú a morálnu integritu. Dlhé doby nočnej práce môžu poškodiť zdravie pracovníkov, ohroziť bezpečnosť na pracovisku. Odpočinok pracovníka by mal byť dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobí úraz sebe, spolupracovníkom alebo iným osobám a že ani z krátkodobého hľadiska ani dlhodobého nepoškodí zdravie. Z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu, mal za to, že je potrebné aplikovať ustanovenia týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe v zmysle ustanovení § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka.

1.2 Žalovaný v konaní pred súdom prvej inštancie s podanou žalobou nesúhlasil, namietal pôsobnosť Smernice 2003/88/ES; namietal nedostatok splnenia procesných podmienok. S poukazom na ustanovenia Smernice zdôraznil, že táto sa neuplatňuje na odvetvia a činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany; Smernica 2003/88/ES sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu; jej ustanovenia tak nemohli byť porušené tak, ako to tvrdí žalobca. Štátnu službu Hasičského a záchranného zboru možno subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice v článku 2 ods. 2; ide o osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Mal tak za to, že Smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času a ich odmeňovania nevzťahuje, táto oblasť je v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Žalobcovi tak žiadne škoda vzniknúť nemohla. Žalovaný tiež namietal nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie s poukazom na to, že žalobu pre netransponovanie Smernice môže podať Európska komisia priamo na Európsky súdny dvor a fyzická alebo právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, na vnútroštátny súd členského štátu EÚ. Ak žalobca mal za to, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad Smernicou povolený limit, mal na túto skutočnosť upozorniť svojho nadriadeného podľa ustanovenia § 69 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z.z.. Žalobca

tak neurobil a zároveň za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti mu boli riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, prípadne poskytnuté náhradné voľno. Pokiaľ žalobca tvrdil, že došlo k nesprávnej transpozícii Smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z., žalovaný zdôraznil, že okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorý bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času a štátna služba nadčas. Ustanovenia zákona č. 315/2001 Z.z. svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe; pri nariadenej služobnej pohotovosti ide o služobnú pohotovosť v mieste vykonávania štátnej služby, ale mimo rozvrhnutia služobného času. Uvedené je vyjadrené aj vo výške peňažnej náhrady za čas tejto služobnej pohotovosti. Žalovaný napokon tvrdil, že citovaná Smernica v článku 16 písm. b) a článku 17 ods. 3 pripúšťa výnimku zo stanoveného limitu za dodržania písomného súhlasu zamestnanca s výkonom práce nad zákonom a Smernicou povolený maximálny limit počtu hodín; zamestnávateľ dodržiava všetky všeobecné zásady ochrany bezpečnosti a zdravia zamestnancov pri práci a žiadnemu zamestnancovi nevznikne zo strany zamestnávateľa ujma za to, že nie je ochotný súhlasiť s vykonávaním takejto práce. Smernica umožňuje ustanoviť odlišné referenčné obdobie iné ako 7 dní, čo prichádza do úvahy najmä pri nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase; stanovuje na účely uplatnenia maximálneho týždenného pracovného času referenčné obdobie na 4 mesiace. Protipožiarnym službám Smernica poskytuje možnosť uplatnenia výnimky a možnosť určiť dlhšie referenčné obdobie prípadne na 6 mesiacov a ak je to uvedené v kolektívnej zmluve, tak na celých 12 mesiacov. S poukazom na ustanovenia zákona č. 315/2001 Z.z. žalovaný zdôraznil, že napriek tomu, že vnútroštátne právo explicitne neupravuje maximálny priemerný týždenný služobný čas uvedený konkrétnym počtom hodín, zákon č. 315/2001 Z.z. a kolektívna zmluva dostatočne ustanovujú počty hodín služobného času hasičov, podľa ktorého hasiči vykonávajú štátnu službu ako aj rozsah hodín služby nadčas za príslušný rok. Žalovaný tak mal za to, že dotknuté právne predpisy transponovali článok 6 Smernice 2003/88/ES správne. Argumentácia žalovaného bola, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. Žalobca iba nejasným spôsobom stanovil škodu, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú však bol v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný. Pokiaľ ide o služobnú pohotovosť, počas nej je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa; má byť pripravený na výkon práce na požiadanie zamestnávateľa. Ak nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Má vymedzený priestor na odpočinok; od žalobcu sa v čase služobnej pohotovosti nevyžaduje aktívna činnosť a môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Aj za takto strávený čas zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu. Ani skutočnosť, ak by sa služobná pohotovosť zarátavala do pracovného fondu, nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody; žalobca neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť. Nebolo možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadný vznik takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah. Napokon žalovaný tvrdil, že žalobca je povinný preukázať, či skutočne odpracoval nad limit za rozhodné obdobie; je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov; dôkazné bremeno je na strane žalobcu. S poukazom na rozhodovanie súdov v obdobných veciach žalovaný namietal neprimeranú výšku uplatneného nároku, keďže priemerná výška doposiaľ priznanej škody predstavuje sumu cc 2.400,-Eur.

1.3 Súd prvej inštancie sa oboznámil so žalobou, písomnými a ústnymi vyjadreniami strán sporu, nimi predloženými listinnými dôkazmi, najmä výpismi z dochádzkového systému SAP týkajúcimi sa žalobcu. Aplikoval článok 7 ods. 2 druhá a tretia veta, článok 144 ods. 1 Ústavy SR, ustanovenia Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003, jej článok 1 bod 2, 3, článok 2 bod 1, článok 6 písm. b), článok 16 písm. b); ustanovenia § 85 ods.1, ods.2, § 86 ods.1, ods.2, § 91 ods.1, ods.3, § 92 ods.1, § 103 ods.5, § 122 ods.1, ods.2 zákona č. 315/2001 Z.z. a ustanovenia § 11 – 13 Občianskeho zákonníka.

1.4 Na základe vykonaného dokazovania okresný súd ustálil, že nebolo sporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR; vykonáva stálu štátnu službu v Rimavskej Sobotě. Jeho pracovný čas sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť na pracovisku, a teda 24 hodinové zmeny. Na pracovisku žalobcu sa striedajú tri zmeny, každý tretí deň odslúžia hasiči 24 hodinovú zmenu, po ktorej nasledujú dva dni voľna. Mesačne každá hasičská zmena odslúži podľa počtu dní v mesiaci 9 až 11 pracovných zmien. Žalobca predložil prehľad odpracovaných hodín za obdobie 4/2019 až 4/2022, z ktorého po vykonanom dokazovaní vyplynulo,

že v uvedenom období žalobca vo väčšine mesiacov prekračoval dĺžku priemerného týždenného pracovného času nad 48 hodín. Okresný súd ustálil predmet konania, ktorým bola žaloba o zaplatenie 5.000,-Eur titulom náhrady škody za porušenie práva Európskej únie Slovenskou republikou z dôvodu nesprávneho prebratia Smernice EÚ 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku; nesprávnym prebratím Smernice sa nepremietlo jej ustanovenie článku 6 písm. b) o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe; takýmto spôsobom došlo k porušeniu únieového práva žalobcu. Okresný súd poukázal na prednosť komunitárneho práva, v dôsledku ktorého sa v prípade jeho chybnej aplikácie zo strany členského štátu môžu poškodené fyzické alebo právnické osoby domáhať náhrady spôsobenej škody. Prednosť komunitárneho práva, jeho priamy účinok aj inštitút zodpovednosti členského štátu v týchto prípadoch vyplýva z judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev, ktorá vychádza zo zásady pacta sunt servanda a zo zásady komunitárnej lojality. Z judikatúry vyplýva, že normy komunitárneho práva musia disponovať úplným účinkom, a to rovnakým spôsobom vo všetkých členských štátoch, počnúc od ich vstupu do platnosti a počas celého obdobia ich platnosti akoby boli súčasťou právneho poriadku uplatniteľného na území jednotlivých členských štátov. Vnútroštátna právna norma odporujúca komunitárnej norme tak nemôže byť právoplatne aplikovaná.

1.5 Okresný súd mal za to, že podstatné otázky, ktoré v prejednávanej spore vyplynuli, už boli v prevažnej časti riešené judikatúrou Súdneho dvora EÚ, a to okrem iného rozsudkom C-429/09 z 25.11.2010 (pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88/ES). V dôsledku toho právo únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný týždenný pracovný čas, ktorá zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby a tak prekračuje maximálnu týždennú hranicu upravenú v článku 6 písm. b) uvedenej Smernice. Obdobne konštatoval Súdny dvor EÚ vo veci C-437/05 (pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa, sa musí považovať ako celok za „pracovný čas“ v zmysle Smernice 93/104/ES nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti). V zmysle týchto záverov okresný súd poukázal aj na rozhodnutia vo veci C-397/01, C-14/04 a ďalšie.

1.6 Sporné medzi stranami bolo, či u žalobcu došlo k ujme v dôsledku porušenia práva únie Slovenskou republikou v dôsledku nesprávneho prebratia citovanej Smernice do slovenského právneho poriadku (do zákona č. 315/2001 Z.z.). Okresný súd mal za to, že žalobca vykonávajúci svoje činnosti v štátnej službe ako hasič, v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora a ktorý odpracoval v sledovanom období priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas v zmysle Smernice, sa môže dovolávať práva únie na vyhovenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia ustanovenia Smernice. V sledovanom období pracovná doba žalobcu v prevažnej väčšine tohto obdobia vysoko presiahla 48-hodinový pracovný čas aj so započítaním jeho času pohotovosti strávenej na pracovisku; uvedený čas je potrebné započítať do pracovného času v zmysle okresným súdom citovaných rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie. Údaje predložené žalobcom, z ktorých vyplýva jeho odpracovaný priemerný týždenný pracovný čas, žalovaný nenamietal. Rozborom ustanovení § 85, § 92, § 122, § 103, § 122 ods.1 zákona č.315/2001 Z.z. okresný súd dospel k záveru, že Smernica 2003/88/ES nebola správne transponovaná do zákona č. 315/2001 Z.z.. Aj na základe uvedeného okresný súd dospel k záveru, že sú splnené všetky podmienky, za splnenia ktorých majú jednotlivci právo na náhradu, a teda že cieľom porušenia právnej normy únie je priznať jednotlivcom práva, porušenie je dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Existujúcou normou je článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES; porušenie práva únie považoval okresný súd za dostatočne závažné z dôvodu, že je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ v danej oblasti a okresný súd ustálil aj existenciu priamej príčinnej súvislosti medzi porušením článku 6 písm. b) Smernice a škodou vzniknutou žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený ustanovením Smernice dodržaný. Z uvedených dôvodov okresný súd považoval žalobu čo do základu za dôvodnú.

1.7 Žalovaný namietal miestnu príslušnosť Okresného súdu Rimavská Sobota a tvrdil, že miestne príslušným súdom mal byť Okresný súd Bratislava I. ako všeobecný súd žalovaného s poukazom na ustanovenie § 15 ods.2 zákona č.160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“). Okresný súd sa považoval za miestne príslušný; v danom prípade bolo dôvodné aplikovať ustanovenie § 19 písm.b) C.s.p. a popri všeobecnom súde žalovaného bol miestne príslušný aj súd, v obvode ktorého

nastala skutočnosť zakladajúca právo na náhradu škody. Bolo tak na výbere žalobcu, či žalobu podá na všeobecný súd žalovaného alebo využije osobitnú miestnu príslušnosť danú na výber; tým, že podal žalobu na Okresný súd Rimavská Sobota, bola založená miestna príslušnosť uvedeného súdu.

1.8 Súd prvej inštancie sa vysporiadal so vznesenou námietkou premlčania žalovaným, keď žalovaný vychádzal zo skutočnosti, že za premlčané treba považovať všetky nároky predchádzajúce lehote troch rokov pred podaním žaloby. S uvedenou argumentáciou sa okresný súd vysporiadal tak, že žalobca síce uplatnil právo, ktoré sa premlčuje; nemožno však konštatovať, že by k tému zásahu do ochrany osobnosti došlo v období len 3 roky spätne od podania žaloby; ak by prípadná majetková ujma vznikala len od mesiaca apríl 2019, z rozhodného obdobia 36 mesiacov by išlo len o jeden mesiac, kedy nárok, resp. jeho pomerná časť by bola premlčaná. Z uvedeného dôvodu sa právne bezvýznamnou stala skutočnosť, že k premlčaniu nároku by došlo v rozsahu jedného mesiaca; ide o minimálny podiel obdobia jedného mesiaca na celkové posudzované obdobie. Napokon námietku premlčania považoval bez právneho významu aj vzhľadom na skutočnosť, že žalobcom uplatnený nárok je v paušálnej výške 5.000,-Eur a nejde o nárok za jednotlivé mesiace. Z uvedeného dôvodu okresný súd na vznesenú námietku premlčania neprihliadol.

1.9 Ak žalovaný namietal, že žalobca riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mala byť spôsobená a predmet konania nie je dostatočne určitý a tvrdil, že uplatnený nárok nie je dôkladne odôvodnený a argumentácia žalobcu nie je presvedčivá, okresný súd v poukazom na ustanovenie § 150 ods.1, ods.2 C.s.p. zdôraznil, že žalobca už v žalobe dostatočným spôsobom opísal rozhodujúce skutočnosti, o ktoré opiera svoj nárok a preukázal všetky predpoklady pre vznik zodpovednosti žalovaného za škodu. Žalobca dostatočne preukázal zodpovednosť žalovaného za správne prebratie Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky ako aj príčinnú súvislosť medzi nesprávnym prebratím Smernice a zásahom do osobnosti žalobcu. Žalobca preukázal aj zásah do súkromia a rodinného života predložením prehľadu odpracovaných hodín v sledovanom období; žalobca tak v žalobe uviedol rozhodujúce skutočnosti v dostatočnej miere na zistenie, o aký nárok žalobcovi ide, o čo tento nárok opiera a v potrebnom rozsahu aj predložil dôkazy. Nebolo tak potrebné vyzývať žalobcu na doplnenie rozhodujúcich skutočností.

1.10 Okresný súd v rámci svojej argumentácie tiež zdôraznil zásadu prednosti práva Európskej únie pred vnútroštátnou normou s poukazom na rozhodnutia Súdneho dvora EÚ (C-231-233/06, C-128-131/07), z ktorých vyplýva záver, že súd je vždy povinný vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom Európskej únie. Z uvedeného nepochybne vyplýva právomoc súdu posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov s právom Európskej únie a aj právomoc v prípade zistenia nesúladu neaplikovať vnútroštátnu právnu normu odporujúcu právu Európskej únie; okresný súd námietku žalovaného o prekročení právomoci súdu, považoval za nedôvodnú; otázku, či došlo k prevzatíu Smernice 2003/88/ER do zákona spôsobom, ktorý zaručuje právo priznané jednotlivcovi touto Smernicou posudzoval ako otázku predbežnú.

1.11 Pokiaľ žalovaný namietal svoju pasívnu vecnú legitímáciu, okresný súd zdôraznil, že Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom vnútra SR predstavuje garanta riadnej transpozície Smernice do vnútroštátnych právnych predpisov; v danom prípade do zákona č. 315/2001 Z.z., pokiaľ ide o nezarátanú pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času; absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ide o objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá existuje bez ohľadu na to, ktorý konkrétny verejný orgán sa porušenia práva EÚ dopustil. Zodpovednostným subjektom je tak Slovenská republika; z rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci G. Fuß vyplýva, že poškodený má právo domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu; žalovaný je tak pasívne vecne legitimovaný; v mene žalovaného (Slovenská republika) koná ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor.

1.12 Z nedôvodnú tiež okresný súd vyhodnotil námietku žalovaného, že Smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru; poukázal na výklad pôsobnosti uvedenej Smernice Súdnym dvorom v Európskej únii v rozhodnutí vo veci C-397/01 Pfeiffer; žalovaný namietaná výnimka v zmysle článku 2 ods.2 Smernice sa podľa názoru Súdneho dvora EÚ vzťahuje iba na výnimočné situácie ako je napr. katastrofa, atentát, veľká havária a nie na výkon služby hasičov v obvyklých podmienkach, ako je tomu v žalovanej veci. Okresný súd sa nestotožnil ani s argumentáciou

žalovaného vo vzťahu k spoločenskej realite súvisiacej so šírením nákazy Covid-19; z rozhodnutí Súdneho dvora EÚ vyplýva, že za okolnosti osobitnej závažnosti možno považovať len prírodné a technologické katastrofy, ktoré si okamžite a bezprostredne vyžadujú prijatie nevyhnutných opatrení. Pri ochorení Covid-19 išlo o dlhodobý stav; dodržiavanie Smernice 2003/88/ES bolo potrebné aj počas tohto obdobia.

1.13 Žalovaný namietal, že stanovený limit týždenného pracovného času mal byť počítaný aj pre jednotlivé referenčné obdobia a nielen každých 7 dní. V tomto smere okresný súd poukázal na závery vyplývajúce z rozsudku Súdneho dvora EÚ C-254/18 a zdôraznil, že zákon č. 315/2001 Z.z. neupravuje mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že priemerný pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas stanovených 6-mesačných preferenčných období. Z uvedeného dôvodu pri výpočte priemerného pracovného času a jeho prekročenia nemožno vychádzať z referenčných období v trvaní 6 mesiacov, ale je možné vychádzať z článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES a priemerný pracovný čas počítať len za každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov.

1.14 Okresný súd sa stotožnil s argumentáciou žalobcu k potrebe aplikácie ustanovení § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko aj z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že v prípade neexistencie právnej úpravy spoločenstva patrí vnútroštátnemu právnemu poriadku členského štátu, aby určil príslušné súdy, upravil procesné podmienky súdnych konaní určených k zaisteniu ochrany práv a povinnosť poskytnúť náhradu za dôsledky spôsobenej škody v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi upravujúcimi zodpovednosť za škodu; podmienky náhrady škody stanovené vnútroštátnymi predpismi musia byť v súlade s princípmi ekvivalencie a efektivity. Ustálená judikatúra Súdneho dvora EÚ požiadavku oznámenia zamestnanca zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, nepredpokladá a ani z predpisov komunitárneho práva takáto povinnosť nevyplýva. Z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že nemožno považovať za primerané žiadať od pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá žiadosť by bola v rozpore so zásadou efektivity. Nachádzanie akejkoľvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadaval zamestnávateľa o dodržiavanie noriem komunitárneho práva, by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva únie na jednotlivcov ale umožňovalo by v prípade nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z uplatňovania v konaní pred súdom. Takáto argumentácia odporuje zásadám únieového práva. Okresný súd zdôraznil, že uplatnený nárok posudzoval ako nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, poukázal na ukrátenie žalobcu o jeho voľný čas, v ktorom by sa inak mohol venovať rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Ustálil, že nerešpektovaním článku 7 písm. b) Smernice došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného a rodinného života ako aj do práva na ochranu jeho zdravia; za tento zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Okresný súd v tomto smere uzavrel, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením, ktorým však je peňažná náhrada. Táto by mala byť tak vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, nielen symbolickú, nemala by byť však neprimerane vysoká. Žalobca uplatňoval nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,-Eur. Pri posudzovaní tohto nároku okresný súd prihliadol na iné rozhodnutia súdov v skutkovo a právne totožných veciach a dospel k záveru, že je primerané, a to vzhľadom na závažnosť následkov a vzhľadom na rozhodovaciu prax súdov s prihliadnutím na princíp právnej istoty a legitímnych očakávaní, aby žalobcovi bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 2.500,-Eur. Z uvedených dôvodov žalobe v tomto rozsahu vyhovel a žalobu v časti o zaplatenie 2.500,-Eur zamietol.

1.15 Pri rozhodovaní o trovách konania okresný súd aplikoval ustanovenia § 255 ods.1 a § 262 ods.1 zákona č.160/2015 Z.z. C.s.p.; zdôraznil však, že plnenie záviselo od úvahy súdu. Mal za to, že v prejednávanej veci nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku; žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Okresný súd tak žalobcu považoval za plne úspešného, avšak iba z prisúdenej sumy vo výške 2.500,-Eur. Z uvedeného žalobcovi priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania vo výške 100% z priznaného nároku.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalovaný (ďalej aj „odvolateľ“) v zákonom stanovenej lehote odvolanie, v ktorom navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietne a žalovanému prizná náhradu trov konania v rozsahu 100%. Odvolaním napadol rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu prvého a tretieho výroku; uplatnil odvolacie dôvody uvedené v

ustanovení § 365 ods.1 písm. d), f) a h) C.s.p., tvrdil tak, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

2.1 Odvolateľ v podanom odvolaní zopakoval svoju argumentáciu z konania pred súdom prvej inštancie a tvrdil, že právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov so Smernicou Európskej únie do kompetencie súdu prvej inštancie nepatrí; súdu prvej inštancie nebola zverená právomoc na porovnanie súladu, resp. vyslovenie nesúladu zákona č. 315/2001 Z.z. so Smernicou č. 2003/88/ES; takýto záver si okresný súd nemohol osvojiť ani ako otázku predbežnú, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy.

2.2 Žalovaný zároveň namietal svoju pasívnu vecnú legitimitáciu a zdôraznil potrebu rozlišovania medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Ide o dva samostatné subjekty, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Súdu prvej inštancie podľa názoru žalovaného nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím Smernice“ a „aplikáciou Smernice“. Prebratie Smernice je premietnuté do textu právneho predpisu, ktorý musí byť v súlade s obsahom a znením Smernice. Ak sa žalobca domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nesprávne prebrala Smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z., mal preukázať, v čom dané pochybenie spočíva. Na konštatovanie nesprávneho prebratia Smernice 2003/88/ES bolo nevyhnutné vykonať porovnanie znenia zákona č. 315/2001 Z.z. pred a po účinnosti Smernice 2003/88/ES. K porušeniu Smernice môže dôjsť až aplikáciou jej jednotlivých ustanovení, ak si adresát účinkov Smernice vyložil ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Prípadný nárok na náhradu škody by mohla založiť len nesprávna aplikácia Smernice. Žalovaný mal za to, že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nie je možné považovať za rozporné so Smernicou; zdôraznil, že Slovenská republika pri preberaní Smernice 2003/88/ES neporušila žiadne predpisy; pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca v spore uplatnil. Odvolateľ mal za to, že žalobcom uplatnené nároky vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu a žalobca za nárok na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy skryl svoj mzdový nárok. Zotrvával na tvrdení, že žalobca namietal nesprávne prebratie Smernice 2003/88/ES a nie jej aplikáciu v individuálnom prípade. Slovenská republika potom nemôže niesť zodpovednosť za nesprávnu aplikáciu Smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa.

2.3 Žalovaný taktiež uviedol, že Smernica 2003/88/ES sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje. Rozsah pôsobnosti Smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v článku 2 ods.1 Smernice 89/391/EHS a negatívne vymedzený v jej článku 2 ods.2. Smernica 2003/88/ES sa na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany nevzťahuje; úlohy, ktoré plnia príslušníci Hasičského a záchranného zboru možno podľa názoru žalovaného subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle článku 2 ods.2 Smernice 89/391/EHS. Za relevantné žalovaný nepovažoval rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-429/09 vo veci Fu?, nakoľko toto sa týka mestského hasiča, výkon činnosti ktorého je odlišný od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike.

2.4 S poukazom na článok 17 ods.1 Smernice 2003/88/ES odvolateľ uviedol, že tento článok umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania článku 6 Smernice za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov; jeden z dôvodov neuplatnenia daného článku je situácia, že ide o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany.

2.5 S poukazom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie odvolateľ uviedol, že z nej vyplýva povinnosť kumulatívneho splnenia všeobecných podmienok nevyhnutných na úspešné uplatnenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva únie. Žalobca vznik nároku na náhradu škody žiadnym spôsobom neosvedčil; nie je zrejmé, ako mohla žalobcovi vzniknúť uplatnená škoda; žalovaný stanovenie jej výšky označil za nejasné. Zdôraznil, že za nariadenú pohotovosť bol žalobca riadne odmeňovaný. Uviedol tiež, že v čase služobnej pohotovosti nie je od žalobcu vyžadovaná aktívna činnosť a môže odpočívať či venovať sa inej činnosti. Skutočnosť, že služobná pohotovosť žalobcu, za ktorú je

odmeňovaný, je pracovným časom a má sa zarátať do pracovného fondu, ešte samo o sebe nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody.

2.6 V prípade tvrdenia, že došlo k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, mal žalobca preukázať, či skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie, nakoľko nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú hodinami nad maximálny limit pracovného času. Bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasiča v referenčnom období 6 mesiacov. Žalovaný mal za to, že pre účely konania je irelevantné, koľko hodín odpracovanej služobnej pohotovosti žalobca odpracoval; relevantná je iba skutočnosť, či a v akej miere bol prekročený maximálny 48 hodinový pracovný čas. Žalobca nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých reálne nebol k dispozícii zamestnávateľovi. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Zopakoval svoje tvrdenie, že bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov.

2.7 Žalovaný mal za to, že žalobca neunesol dôkazné bremeno; žalobca nepreukázal ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená. Žalovaný tak mal za to, že žalobca riadne nepreukázal uplatnený nárok čo do titulu a výšky; uplatnenú sumu označil za neprimeranú v porovnaní s výškou náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s ujmom žalobcu podstatne vyššia. S poukazom na ustanovenie § 13 ods.2 Občianskeho zákonníka žalovaný konštatoval, že žalobca nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života, resp. neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil v medziľudských vzťahoch, či nepriazňou v zdravotnom stave žalobcu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej sumy súdom prvej inštancie. V súvislosti s náhradou škody, resp. nemajetkovej ujmy žalovaný citoval viaceré rozhodnutia všeobecných súdov Slovenskej republiky (napr. rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 26Co/94/2020-515 zo dňa 30.06.2021) ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp.zn. 4Cdo/19/2020) a Európskeho súdu pre ľudské práva (Público-Comunicacáo Social, S.A. vs. Portugalsko). K uvedenému odvolateľ poukázal na konkrétnu pasáž z odôvodnenia rozsudku okresného súdu, konkrétne bod 45, v ktorom okresný súd uviedol, že „ani samotný žalobca netvrdil, že tento zásah sa do času rozhodnutia súdu prejavil vo forme konkrétnych negatívnych následkov v jeho rodinnom, spoločenskom živote alebo na jeho zdravotnom stave, prípadne v iných oblastiach jeho života.“

2.8 Odvolateľ napokon tvrdil, že žalobca sa mal v prvom rade domáhať upustenia od neoprávneného zásahu do svojich práv u svojho zamestnávateľa v zmysle ustanovenia § 13 ods.1 Občianskeho zákonníka. Mal tiež za to, že nebolo preukázané ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy; je otázne akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny. Je objektívne takmer vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne aby žalobca mohol tento čas plnohodnotne tráviť s rodinou.

2.9 Výrok III. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie (výrok o nároku na náhradu trov konania) žalovaný napadol ako výrok závislý; mal za to, že žalovaný nárok bol nesprávne uplatnený a zo strany súdu prvej inštancie došlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci. Mal tak za to, že ak by odvolací súd podanému odvolaniu vyhovel, musí byť výrok o trovách konania v celom rozsahu zmenený v prospech žalovaného.

2.10 K obsahu podaného odvolania odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že je obsahovo na takmer 100% totožné s odvolaním podaným vo veci vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp.zn. 8C/64/2022; o podanom odvolaní rozhodoval Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp.zn. 11Co/74/2023. Zároveň totožnosť argumentácie odvolateľ možno konštatovať v súvislosti s podaným odvolaním vo veci vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp.zn. 9C/59/2022, o podanom odvolaní rozhodoval odvolací súd v odvolacom konaní vedenom pod sp.zn. 11Co/61/2023.

3. Žalobca v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3.1 Žalobca nesúhlasil s argumentáciou žalovaného vo vzťahu k právomoci súdu, nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného k pôsobnosti Smernice 2003/88/ES a ani vo vzťahu k transpozícii

relevantných článkov Smernice. Zdôraznil, že spor o náhradu škodu spôsobený jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávnej transpozície Smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory; spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva Európskej únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyvodil, že každý vnútroštátny súd členského štátu Európskej únie je v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy, ktorú mu priznáva vnútroštátne právo, povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie; ak takáto interpretácia nie je možná, súd je povinný bezodkladne neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby požiadal alebo vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súlade s úniou právom. Vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť úniového práva pred vnútroštátnym právom a vo svojej rozhodovacej činnosti sa nemôže zbaviť povinnosti uprednostniť úniou normu pred vnútroštátnou normou.

3.2 Vo vzťahu k tvrdenej absencii pasívnej vecnej legitímácie žalobca zdôraznil, že pokiaľ je štát účastníkom občianskoprávných vzťahov, je právnickou osobou. Žalovaný je členským štátom a adresátom Smernice 2003/88/ES; je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu Smernice; štát zodpovedá za jej správnu transpozíciu, a teda v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím Smernice do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaná Slovenská republika. Subjektom, prostredníctvom ktorého žalovaný koná, je Ministerstvo vnútra SR ako ústredný orgán štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor v zmysle zákona č. 575/2001 Z.z.

3.3 Ak žalovaný došiel k záveru, že na štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky vykonávajúcich zásahovú činnosť sa Smernica v dôsledku jej vymedzenej negatívnej účinnosti nevzťahuje, žalobca poukázal na rôzne rozhodnutia Súdneho dvora EÚ, a to na rozhodnutie v prípade Pfeiffer, rozhodnutie vo veci C-52/04 ako aj rozhodnutie C-518/15. Na základe uvedeného ustálil, že aj pre výkon týchto služieb je garantovaný 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas podľa článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES aj na protipožiarné služby a služby civilnej ochrany vykonávané Hasičským a záchranným zborom Slovenskej republiky.

3.4 K transpozícii jednotlivých článkov Smernice žalobca zdôraznil, že bol to práve slovenský zákonodarca, ktorý rozhodol, že Smernica 2003/88/ES bude transponovaná do zákona č. 315/2001 Z.z.; ustanovenia uvedeného zákona sú však v rozpore so Smernicou, pretože negarantujú 48 hodinový pracovný čas pre hasičov. Každý hasič pracujúci na zmeny bežne trávi na pracovisku týždenne 57,95 hodiny; číslo 56 hodín týždenne predstavuje skutočný priemerný týždenný pracovný čas hasičov.

3.5 Žalobca tvrdil, že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času; v tomto smere poukázal na ustanovenia § 85 a § 92 zákona č. 315/2001 Z.z. Z uvedených ustanovení vyvodil, že služobná pohotovosť sa podľa zákona nepovažuje za súčasť týždenného pracovného času jeho príslušníkov, keďže bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase. Ustanovenia zákona vyžadujú od príslušníka hasičského zboru, aby sa mimo rámca služobného času a po vopred určený čas rozvrhnutia služobného času zdržiaval po určený čas na určitom mieste a bol pripravený na to, že bude povolaný na vykonávanie štátnej služby a v takomto prípade ide o služobnú pohotovosť v štátnej službe. Takto nariadená služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby; odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. Smernica 2003/88/ES neupravuje žiadnu prechodnú kategóriu medzi pracovným časom a časom odpočinku; požiadavke Smernice by bolo možné vyhovieť len vtedy, ak by sa pracovná pohotovosť hasiča na pracovisku považovala za súčasť jeho pracovného času. Uvedené však zákon č. 315/2001 Z.z. nestanovuje. S poukazom na judikatúru Súdneho dvora EÚ žalobca zdôraznil, že pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku je potrebné považovať za súčasť jeho pracovnej doby. V tomto smere poukázal najmä na rozhodnutia vo veci C-429/09 G. Fuß, vo veci C-437/05 J. Vorel a C-397/01 Pfeiffer.

3.6 K náležitostiam nahradzovanej škody žalobca zdôraznil, že škoda spôsobená jednotlivcom porušením ich práva musí byť primeraná vzniknutej škode; v prípade absencie ustanovení práva únie v danej oblasti je na vnútroštátnom práve členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektívnosti určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ktorý odpracoval priemerný týždenný pracovný

čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený Smernicou, mu bude nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením. Smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia upravujúce proces náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení a ani stanovenia jej výšky; rozsudky Súdneho dvora EÚ sa obmedzujú len na formulovanie zásad, ktoré je potrebné rešpektovať pred súdnymi orgánmi členských štátov v konaniach o náhradu škody vzniknutej jednotlivcom v dôsledku porušenia ich práv garantovaných právnym poriadkom EÚ. Náhrada škody má byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu únieových práv. Pod škodou v uplatnenej veci je potrebné rozumieť škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený v Smernici 2003/88/ES rešpektovaný; pojem odpočinok znamená, že pracovníci by mali mať primeraný čas odpočinku, trvanie ktorého sa musí vyjadriť v jednotkách času. Žalobca zdôraznil, že dlhodobé nerešpektovanie Smernicou určeného týždenného pracovného času sa môže prejavovať v osobnostnej sfére fyzických osôb, predovšetkým vo vzťahu k ochrane ich práva na zdravie a tiež na ich celkovú fyzickú a morálnu integritu. Uvedené vyplýva už z preambuly prvej Smernice Rady 93/104/ES ako aj z platnej Smernice 2003/88/ES. Odpočinok pracovníka má byť dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobuje úraz sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodí zdravie.

3.7 Žalobca mal za to, že v dôsledku neexistencie osobitnej právnej úpravy obsahujúcej náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením únieových práv jednotlivcovi, bolo správne aplikované ustanovenie § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka; tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únieového práva. Uplatnený nárok na náhradu vzniknutej škody podľa únieového práva je možné posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva; k náhrad nemajetkovej ujmy dochádza k peniazom.

3.8 K tvrdenému nepreukázaniu dôkazného bremena žalobca uviedol, že táto námietka je neopodstatnená, nakoľko žalobca predložil výpis dochádzkového systému SAP, z ktorého vyplývajú plánované hodiny ako aj skutočne odpracované hodiny; predložený výpis tak potvrdzuje každý mesiac reálne odpracované hodiny žalobcu. Práve z takýchto údajov zo software SAP sa u príslušníkov Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky vypočítava každý mesiac jeho služobný príjem. S poukazom na niektoré rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sa žalobca nestotožnil s námietkou žalovaného, ktorý považoval priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za neprimeranú v súvislosti s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov. Z rozhodnutí citoval, že vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva únie a trvanie zásahu nie je dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov; v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny, ide o rozdielne skutkové okolnosti.

3.9 Pokiaľ žalovaný namietal, že žalobca je počas služobnej pohotovosti a nie je nariadený služobný zásah, môže odpočívať alebo sa venovať svojej činnosti, žalobca zdôraznil, že čas, v rámci ktorého pracovník skutočne nevykonáva žiadnu činnosť v prospech zamestnávateľa, nepredstavuje nevyhnutne čas odpočinku na účely uplatnenia Smernice 2003/88/ES. Súdny dvor EÚ v rámci svojich rozhodnutí dospel k záveru, že v rámci času pracovnej pohotovosti sa pracovník povinne zdržiavajúci na svojom pracovisku a ktorý je povinný byť okamžite k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, musí zdržiavať mimo svojho rodinného a sociálneho prostredia a má len malý priestor organizovať si čas, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje. Celú túto dobu je tak potrebné kvalifikovať ako „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88/ES bez ohľadu na pracovnú činnosť skutočne vykonávanú pracovníkom počas uvedenej doby.

3.10 Aj k obsahu vyjadrenia k podanému odvolaniu odvolací súd zdôrazňuje jeho obsahovú totožnosť ako obsah vyjadrenia k odvolaniu vo veciach, o ktorých odvolací súd rozhodoval pod sp.zn. 11Co/74/2023, resp. pod sp.zn. 11Co/6/2023.

4. Žalovaný v ďalšom písomnom vyjadrení (replika) zotrval na podanom odvolaní a dôvodoch v ňom uvedených, žiadnu novú relevantnú argumentáciu žalovaný v replike neuviedol.

5. Duplika k replike podaná nebola.

6. Žiadne ďalšie relevantné vyjadrenie podané nebolo.

7. Krajský súd, ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní, vec preskúmal v rozsahu určenom § 380 ods.1, ods.2 C.s.p., v rozsahu určenom ustanovením § 379 C.s.p., bez nariadenia pojednávania v zmysle § 385 ods.1 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné, a preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu podľa § 387 ods.1, ods.2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

7.1 Podľa ustanovenia § 387 ods.1, ods.2 C.s.p. odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

8. Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalovaného ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie. Okresný súd dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil. Okresný súd vykonal dostatočné dokazovanie na zistenie skutkového stavu; tento zistil úplne a správne. Odvolací súd sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, ktoré je podrobné a presvedčivé, v celom rozsahu stotožňuje a na závery okresného súdu v celom rozsahu poukazuje; len reagujúc na odvolaciu argumentáciu (s ktorou sa v zásade v celom rozsahu vysporiadal už okresný súd) navyše dopĺňa ďalšie skutočnosti podporujúce správnosť rozsudku súdu prvej inštancie:

8.1 Odvolateľ uplatnil odvolacie dôvody uvedené v ustanovení § 365 ods.1 písm. d), f) a h) C.s.p..

8.2 Inou vadou konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods.1 písm.d/ C.s.p.) je procesná vada, ktorá nie je subsumovateľná pod ostatné odvolacie dôvody, pokiaľ mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (napr. pochybenia pri vykonávaní dôkazov, porušenie povinnosti viazanosti súdu iným rozhodnutím). Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť súdneho rozhodnutia. Odvolací súd však konštatuje, že odvolateľ v podanom odvolaní však žiadnym spôsobom nekonkretizuje vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Iba citácia zákona pre vymedzenie odvolacích dôvodov nepostačuje (z uznesenia Ústavného súdu SR sp.zn. IV.ÚS 90/2019 zo dňa 5.11.2019). Uvedený odvolací dôvod tak nebol uplatnený spôsobom postačujúcim na prieskum napadnutého rozhodnutia aj z tohto odvolacieho dôvodu.

8.3 Odvolacie námietky týkajúce sa väd v skutkových zisteniach súdu prvej inštancie sa môžu prejavíť v nevykonaní navrhnutých dôkazov potrebných na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 365 ods.1 písm. e/ C.s.p.), alebo v nesprávnom hodnotení dôkazov, ktoré vyústilo do nesprávnych skutkových zistení (§ 365 ods.1 písm. f/ C.s.p.). Z podaného odvolania možno vyvodíť, že odvolateľ namietal skutkové zistenie týkajúceho sa odpovede na argumentáciu, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov a nebol preukázaný žalobcom tvrdení zásah do jeho osobnostných práv.

8.4 Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Cdo/222/2009 zo dňa 26.2.2020); nesprávnym právnym posúdením sa rozumie subsumovanie skutkového stavu pod normu hmotného práva alebo procesného práva, ktorá v hypotéze nemá také predpoklady, aké vyplývajú zo zisteného skutkového stavu. Nesprávne právne posúdenie veci konkrétne spočíva v tom, že súd použil nesprávnu právnu normu, alebo síce aplikoval správnu právnu normu, ale ju nesprávne interpretoval, a napokon právnu normu síce správne vyložil, ale na zistený skutkový stav ju nesprávne aplikoval (z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2MCdo/4/2009). Z hľadiska nesprávneho právneho posúdenia bolo odvolacou argumentáciou žalovaného tvrdenie, že Smernica 2003/88/ES bola do zákona č.315/2001 Z.z. transponovaná správne; žiadne ustanovenie zákona č.315/2001 Z.z. nie je v rozpore so Smernicou 2003/88/ES a uvedená smernica sa na postavenie a služobnú činnosť príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje.

9. V konaní nebolo sporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru s miestom výkonu štátnej služby v Rimavskej Sobote; podanou žalobou sa domáhal zaplata sumy 5.000,- Eur, a to titulom náhrady škody (nemajetkovej ujmy); nemajetková ujma mala žalobcovi vzniknúť

v dôsledku porušovania jeho práv garantovaných normami komunitárneho práva. Procesný útok žalobcu bol založený na argumentácii o nesprávnom transponovaní čl.2 ods1 a čl.6 písm. b) Smernice 2003/88/ER do právneho poriadku Slovenskej republiky, a teda o pravidelnom prekračovaní maximálneho týždenného pracovného času prevyšujúceho 48 hodín; žalobca predložil výpisy z dochádzkového systému SAP; tieto žalovaný žiadnym spôsobom nespochybnil; preto ich aj odvolací súd považoval za nesporné.

9.1 Súd prvej inštancie posúdil nárok žalobcu podľa ustanovení Smernice 2003/88/ES, zákona č.315/2001 Z.z. a ustanovení § 11-13 Občianskeho zákonníka; pozornosť venoval výkladu pojmov „pracovný čas“ ako aj „čas odpočinku“; tieto vyplývajú zo Smernice 2003/88/ES ako aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, na ktorú okresný súd poukázal a súčasne závery z nej vyplývajúce pri rozhodovaní správne aplikoval.

10. Pokiaľ ide o právomoc súdu prvej inštancie na prejednanie sporu, táto mu bola zverená ustanovením § 3 ods.1 C.s.p., nakoľko aj spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice do vnútroštátneho poriadku možno subsumovať pod súkromnoprávny spor a v Slovenskej republike neexistuje iný orgán oprávnený rozhodovať o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu pre porušenie práva únie. Bez právneho významu je potom skutočnosť, že žalovaným v spore je štát, pretože ak je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou (§ 21 Občianskeho zákonníka). Zároveň nemožno neprihliadnuť aj na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, z ktorej vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom rozhodujú príslušné vnútroštátne súdy (pozri napr. rozhodnutie C-429/09). Je tak namieste konštatovanie, že súd prvej inštancie bol nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k porušeniu práva únie pri preberaní smernice 2003/88/ES do zákona č.315/2001 Z.z.. Odvolací súd dodáva, že právna teória a rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie (napr. vo veci C-456/98 vo veci Centrosteeel) zdôrazňujú, že ak v konaní pred všeobecným súdom Slovenskej republiky (prípadne pred správnym orgánom) vyplýva potreba aplikácie smernice, súd (správny orgán) sa nemôže vyhnúť porovnaniu ustanovení smernice s ustanoveniami právneho predpisu, do ktorého bola smernica transponovaná, a to za účelom zistenia, či sa má smernica aplikovať priamo alebo nepriamo. Zároveň sa súd (správny orgán) nemá uspokojiť len s uvedením tej ktorej smernice v prílohe slovenského transpozičného predpisu a tým považovať smernicu za správne prebratú; mal by venovať pozornosť porovnaniu znenia smernice s vnútroštátnou právnou úpravou. V konkrétnej veci je tak súd oprávnený a povinný v rámci svojej právomoci skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva únie pri preberaní Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, do ustanovení zákona č.315/2001 Z.z. a teda skúmať, či zákon č.315/2001 Z.z. zodpovedá cieľom článku 6 písm.b) Smernice 2003/88/ES. Bez posúdenia uvedenej otázky by nebolo možné prejednávanú vec rozhodnúť; žalovaný v rámci podaného odvolania nedôvodne vytýkal chýbajúcu právomoc súdu posudzovať súlad zákona č.315/2001 Z.z. so Smernicou 2003/88/ES.

11. Pokiaľ ide o transpozíciu smernice, jej ustanovenia musia byť prebraté do právneho poriadku členského štátu, ktorému je určená tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná a aby sa dosiahol stav, ktorý je v súlade s cieľom sledovaným smernicou. Z bodu 5 Prílohy č.4 zákona č.315/2001 Z.z. vyplýva, že žalovaný prebral Smernicu 2003/88/ES do predmetného zákona. Súd prvej inštancie po právom posúdení veci však konštatoval, že cieľ sledovaný čl.6 písm. b) Smernice 2003/88/ES nebol v zákone č.315/2001 Z.z. dosiahnutý; s uvedeným záverom okresného súdu sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje.

11.1 Článok 6 písm.b) Smernice 2003/88/ES ustanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní, vrátane nadčasov, neprekročí 48 hodín. Pracovným časom je v zmysle čl.2 ods.1 citovanej Smernice akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a/alebo praxou; čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom (čl.2 ods.2). Podľa ustanovenia § 85 ods.1 zákona č.315/2001 Z.z. je služobným časom príslušníka časový úsek, v ktorom tento vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu; služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne (§ 85 ods.2 veta prvá zákona č.315/2001 Z.z.); služobný čas príslušníka môže byť rozvrhnutý nerovnomerne; nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov; pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín; celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej

služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni (§ 86 ods.1, ods.2 zákona č.315/2001 Z.z.). V zmysle ustanovenia § 92 ods.1 citovaného zákona určuje služobný úrad príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa ustanovenia § 86 ods.2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

11.2 Vychádzajúc z obsahu ustanovení § 85 ods.1, ods.2, § 86 ods.1, ods.2 a § 92 ods.1 zákona č.315/2001 Z.z. je zrejmé, že zákon oddeľuje vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a vykonávanie štátnej služby v rámci určenej služobnej pohotovosti, ktorá nadväzuje na jeho služobný čas; v oboch prípadoch síce ide o výkon štátnej služby, služobná pohotovosť sa však do služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru nezapočítava, uvedené napriek tomu, že nejde o čas odpočinku predpokladá Smernicou. Vnútroštátna právna úprava v zákone č.315/2001 Z.z. umožňuje zamestnávateľovi žalobcu nezapočítavať neaktívnu čas služobnej pohotovosti do služobného času a rozvrhnúť žalobcovi pracovný čas tak, že ten presiahne maximálnu hranicu týždenného pracovného času stanovenú v čl.6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. V nadväznosti na uvedené odvolací súd konštatuje, že zákon č.315/2001 Z.z. v rozpore so Smernicou 2003/88/ES vyčleňuje zo služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru čas určenej služobnej pohotovosti, hoci Smernica neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“.

11.3 Aj keď okresný súd explicitne neporovnával znenie posudzovaných ustanovení zákona č.315/2001 Z.z. pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie a po jej vstupe, právne posúdenie správnosti transpozície Smernice 2003/88/ES z jeho odôvodnenia vyplýva. K uvedenému odvolací súd dodáva, že posudzované ustanovenia boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č.315/2001 Z.z. už v znení účinnom od 1.4.2002; po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie došlo k zmene ustanovenia § 86 ods.1 len čo sa týka nerovnomerného rozvrhnutia služobného času; z pôvodného obdobia celého roka došlo k zmene jeho rozvrhnutia na obdobie štyroch, resp. šiestich mesiacov; výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods.1) a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods.2). V kontexte uvedeného má odvolací súd za to, že žalovaný v rámci preberania Smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná pohotovosť je pracovným (služobným) časom pracovníka. V dôsledku tejto skutočnosti neobstojí argumentácia žalovaného, podľa ktorej nebolo preukázané prebratie smernice 2003/88/ER, resp. že žiadne ustanovenie zákona č.315/2001 Z.z. nie je v rozpore so Smernicou.

12. Odvolacia argumentácia žalovaného spočívajúca v poukazovaní na rozdiel medzi prebratím a aplikáciou Smernice 2003/88/ES nie je dôvodná. K uvedenému odvolací súd uvádza, že hoci sa žalovaný, konajúc prostredníctvom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na aplikácii smernice č.2003/88/ER priamo nepodieľa, táto skutočnosť je z hľadiska prejednávaneho sporu bez právneho významu. Predpoklady zodpovednosti za škodu vychádzajú z objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu. Podľa čl.29 Smernice 2003/88/ES je táto adresovaná členským štátom; žalovaný ako členský štát Európskej únie je adresátom Smernice; žalovaný tak bol povinný prijať opatrenia za účelom dosiahnutia Smernicou sledovaného cieľa; bol tak povinný zabezpečiť jednotlivcovi Smernicou priznané právo na bezpečnosť a ochranu zdravia pri organizácii pracovného času. V kontexte uvedeného potom žalovanému v prejednávanej veci svedčí pasívna vecná legitímácia; je to práve žalovaný, ktorý zodpovedá za správne prebratie smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky; za žalovaného koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy. Zamestnávateľovi žalobcu by svedčila pasívna vecná legitímácia v prípade, ak by tento v rozpore so správne prebratou Smernicou do právneho poriadku Slovenskej republiky (ku čomu však nedošlo) porušil vnútroštátnu úpravu pracovného času. Námietka absencie pasívnej vecnej legitímácie tak dôvodná nebola.

13. Odvolateľ tvrdil, že Smernica 2003/88/ES sa na žalobcu nevzťahuje; táto argumentácia je totožná s jeho procesnou obrátou v konaní na okresnom súde. S touto námietkou sa vysporiadal v odôvodnení napadnutého rozhodnutia (bod 41.1) podrobne a precízne už sú prvej inštancie. Na uvedené závery odvolací súd v plnom rozsahu poukazuje a dodáva, že súd prvej inštancie vo vzťahu k pôsobnosti Smernice 2003/88/ES (najmä jej čl. 6 písm. b/) na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, a teda aj na žalobcu, správne vychádzal zo znenia Smernice a aj z judikatúry Súdneho dvora EÚ; súd je povinný

plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý podal Súdny dvor Európskej únie (napr. rozsudok C-261/21 zo dňa 7.7.2022); okresný súd aplikoval aj závery rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie C-397/01 až C-403/01 z 5.10.2004 vo veci Pfeiffer a i., C-429/09 vo veci Fuß, C-518/15 vo veci Matzak a vo veci C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg, ktoré sa vzhľadom na skutkové okolnosti prejednávaneho sporu plne vzťahujú aj na žalobcu.

13.1 Ak odvolateľ tvrdil, že Smernicu 2003/88/ES nemožno na žalobcu aplikovať z dôvodu, že štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno subsumovať pod negatívne vymedzenie Smernice 89/391/EHS, pod jej čl.2 ods.2, odvolací súd zdôrazňuje, že v zmysle čl.1 ods.3 Smernice 2003/88/ES sa táto vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle čl.2 Smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté čl. 14, 17, 18 a 19 tejto smernice. Smernica 2003/88/ES výslovne odkazuje na čl.2 Smernice 89/391/EHS.

13.2 Cieľom Smernice 89/391/EHS bolo zavedenie opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci; z jej čl.2 ods.1 vyplýva, že sa uplatňuje na všetky odvetvia činnosti, verejné a súkromné (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratívu, služby, vzdelávanie, kultúru, voľný čas atď.) – pozitívne vymedzenie smernice; v zmysle čl.2 ods.2 sa táto smernica neuplatňuje tam, kde s ňou sú nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité činnosti verejných služieb, ako sú napríklad ozbrojené sily, polícia alebo pre určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany – negatívne vymedzenie smernice. Rozsah pôsobnosti Smernice 89/391/EHS sa má vykladať v širšom zmysle; výnimky z jej pôsobnosti stanovené v čl.2 ods.2 sa musia vykladať reštriktívnym spôsobom.

13.3 Odvolací súd v súvislosti s vyššie uvedenou argumentáciou konštatuje, že čl.2 ods.2 Smernice 89/391/EHS nevyklučuje z pôsobnosti tejto Smernice služby civilnej ochrany ako také, ale len určité osobitné činnosti týchto služieb, ktorých osobitná povaha je nevyhnutne v rozpore s pravidlami uvedenými v tejto Smernici. Účelom úpravy obsiahnutej v čl.2 ods.2 Smernice 89/391/EHS je zabezpečenie riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane mimoriadna udalosť alebo situácia osobitného významu (napr. prírodná katastrofa, pre ktorú je typické, že rozvrhnutie pracovného času pre zásahové a záchranné tímy nie je možné); táto sa však odlišuje od štandardnej obsahovej náplne práce a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Hoci sa žalobca pri výkone svojej práce bezpochybné stretie aj s nepredvídateľnými situáciami, činnosťami, ktoré za zvyčajných podmienok vykonáva, je možné vopred organizovať a napláňovať, a to vrátane rozvrhnutia pracovného času. Odvolací súd na základe uvedeného uzatvára, že na činnosť žalobcu sa vylúčenie z pôsobnosti čl.2 ods.2 Smernice 89/391/EHS nevzťahuje; naopak, táto smernica je plne aplikovateľná. Štátna služba žalobcu sa nevyznačuje takými osobitosťami, ktoré by odporovali súčasnej aplikácii Smernice 2003/88/ES.

13.4 Ak odvolateľ poukazoval na čl.17 ods.1 Smernice 2003/88/ES, ktorý členským štátom umožňuje, aby sa odchyľili od uplatňovania čl.6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov a jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia, keď ide o protipožiarné služby, odvolací súd uvádza, že čl.17 ods.1 sa vzťahuje na vrcholových riadiacich pracovníkov alebo iné osoby s právomocou nezávislého rozhodovania (a), rodinných pracovníkov (b) alebo pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách (c); na žalobcu sa vzťahuje čl.17 ods.3 písm. b) bod iii) danej Smernice, ktorý odklon od čl.6 neumožňuje.

14. Odvolateľ namietal, že kumulatívne stanovené všeobecné podmienky nevyhnutné na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody za porušovanie práva únie neboli splnené. K uvedenému odvolací súd zdôrazňuje, že žalobca sa v spore domáhal zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,-Eur. Tvrdil a preukazoval, že u neho súhrn naskladaného týždenného pracovného času (16,5 hodinová pracovná zmena a po nej nasledujúca 7,5 hodinová pracovná pohotovosť) pravidelne presahuje 48 hodín. Okresný súd vykonaným dokazovaním zistil, že v prevažnej väčšine sledovaného obdobia žalobca odpracoval priemerne za týždeň viac ako 48 hodín; okresný súd pri týchto skutkových zisteniach vychádzal z výpisov z dochádzkového systému SAP, tieto skutkové zistenia a ich správnosť žalovaný nenamietal. K uvedenému odvolací súd dodáva, že žalobca v sledovanom období neprekročil v jednotlivých mesiacoch priemerne 48 hodín v 16-tich mesiacoch; v daných prípadoch zväčša čerpal dovolenku, ktoré výsledný priemerný týždenný počet odpracovaných hodín skreslil pod 48 hodín týždenne. Zásah do osobnostných práv žalobcu spočívajúcich v tom, že v sledovanom období spravidla

pracoval v priemere viac ako 48 hodín týždenne, tak bol preukázaný. Odpracovanie priemerne týždenne viac ako 48 hodín, tak bolo skôr pravidlom ako výnimkou.

14.1 Všeobecné podmienky nevyhnutné na úspešné uplatnenie práva definoval okresný súd správne; v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva Únie ak (a) porušená norma práva Únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát; (b) porušenie práva Únie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením práva Únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť; o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.

14.2 Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi boli splnené aj podľa názoru odvolacieho súdu. Článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín; ustanovenie článku 6 písm. b) Smernice má priamy účinok; priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Uvedené ustanovenie Smernice (čl.6 písm. b/) nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne; právny poriadok Slovenskej republiky umožňuje, aby priemerný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín. Ani poukaz na potrebu aplikácie referenčného obdobia 6 mesiacov na týchto záveroch nič nemení, nakoľko podľa skutkových zistení súdom prvej inštancie žalobca v spornom období v prevažnej väčšine mesiacov prekračoval dĺžku priemerného pracovného času viac ako 48 hodín týždenne a prakticky vo všetkých mesiacoch, v ktorých 48 hodín nedosiahol, tak bolo z dôvodov na jeho strane (dovolenka) a nie z dôvodu, že by potreba neprekročovania 48 hodinového pracovného času za týždeň bola rešpektovaná. Ak podmienky pre uplatnenie žalovaného nároku vyžadujú dostatočnú závažnosť, táto bola preukázaná; zo strany žalovaného došlo k porušeniu jasnej a konkrétnej právnej normy Únie, ktorá neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie.

14.3 Reagujúc na odvolaciu argumentáciu odvolací súd zdôrazňuje, že v zmysle odôvodnenia Smernice 2003/88/ES účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času je zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe, ani spolupracovníkom a ani iným osobám; zároveň aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie; súčasne došlo k zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život vyplývajúce z článku 19 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky. Žalobca reálne musel odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle Smernice 2003/88/ES, prichádzal týmto spôsobom o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojej rodine, priateľom, záľubám a iným aktivitám, psychickou či fyzickou regeneráciou, ktoré s jeho pracovným zaradením nesúvisia a na úkor svojich blízkych a potenciálnych aktivít musel tráviť čas v práci.

14.4 Odvolací súd nesúhlasí s argumentáciou odvolateľa, že medzi porušením práva EÚ a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť a žalobca sa mal domáhať upustenia od neoprávneného zásahu u svojho zamestnávateľa. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru, na jeho postavenie sa vzťahuje judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (napr. rozhodnutia C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobili nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Výkon práv pracovníkov by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od pracovníkov ako slabšej strany v pracovnoprávných vzťahoch vyžadovalo najprv uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi; takýto záver by znamenal spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku Únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie. Žiadosť dotknutých pracovníkov zamestnávateľovi o dodržiavanie požiadaviek upravených čl.6 písm. b) Smernice toto ustanovenie nedefinuje.

15. V nadväznosti na uvedenú argumentáciu odvolací súd súhlasí s právnym posúdením súdom prvej inštancie, ktorý správne aplikoval ustanovenia § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka týkajúce sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv. Len samotné konštatovanie porušenia práva by vzhľadom k odpracovaniu množstva hodín, ktoré by žalobca mohol venovať iným aktivitám, nebolo dostatočným zadostučinením. Dostatočným zadostučinením je práve odškodnenie v podobe peňažnej náhrady takto vzniknutej ujmy, čo vyplýva aj z ustanovenia § 17 zákona č.514/2003 Z.z.. Nemožno opomíňať, že aj právo Európskej únie uznáva,

že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemajetkovej ujmy (čl.82 Nariadenia Európskej únie č.2016/679).

16. Odvolací súd má v zhode so závermi súdu prvej inštancie za to, že uplatnený nárok bol žalobcom riadne odôvodnený čo do právneho základu a aj jeho výšky; súd prvej inštancie odôvodnil, z akého dôvodu považoval priznaný nárok za dôvodný, svoje závery vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy porovnal s inými rozhodnutiami v právne a skutkovo obdobných veciach; na iné rozhodnutia všeobecných súdov v obdobných veciach v odôvodnení svojho rozsudku poukázal. Odvolateľ namietal, že priznaná výška nemajetkovej ujmy je neprimeraná v porovnaní s výškou náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov. K uvedenému odvolací súd zdôrazňuje, že odškodňovanie obetí trestných činov nemožno porovnávať s náhradou škody vzniknutej v dôsledku nesprávnej transpozície predpisov Európskej únie. Ide o úplne iný právny základ a o úplne iné skutkové okolnosti. V prípade nesprávnej transpozície predpisov Európskej únie ide o priamu zodpovednosť členského štátu, ktorý si povinnosť správneho prebratia predpisov na ochranu zdravia pracovníkov a teda zavedenie opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov nespĺnil, resp. ho splnil nedostatočne. V konečnom dôsledku priznanie výšky nemajetkovej ujmy záviselo od voľnej úvahy súdu; z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia pre odvolací súd vyplývajú kritériá, ktoré okresný súd zvažil pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy a to dĺžku obdobia, počas ktorého dochádzalo k zásahu do osobnostných práv žalobcu, porovnanie dĺžky obdobia, kedy 48 hodinový pracovný čas bol dodržaný (16 mesiacov) a kedy nie (20 mesiacov) a komparáciou s rozhodovacou praxou všeobecných súdov s skutkovo a právne obdobných (resp. takmer totožných) veciach.

17. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd nepovažoval odvoláciu argumentáciu žalovaného za spôsobilú privodiť zmenu alebo zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalovaného zaviazal k zaplateniu sumy 2.500,-Eur v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, a preto rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. postupom podľa ustanovenia § 387 ods.1, ods.2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

17.1 Ako vecne správny odvolací súd potvrdil aj závislý výrok o nároku na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie správne vychádzal zo skutočnosti, že priznaná výška škody (nemajetkovej ujmy) vychádzala z voľnej úvahy súdu a z uvedeného dôvodu žalobcovi správne priznal nárok na náhradu trov konania s priznanou výškou uplatneného nároku.

18. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania odvolací súd aplikoval ustanovenie § 396 ods.1 v spojení s ustanovením § 255 ods.1 C.s.p. a žalobcovi, v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešnému, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% proti žalovanému, ktorý v odvolacom konaní úspešný nebol. Odvolací súd dôvod na určenie dlhšej paričnej lehoty nezhliadol, lehotu troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania považoval za dostatočnú aj s ohľadom na množstvo konaní, ktoré sú od roku 2015 vedené na všeobecných súdoch v rámci celej Slovenskej republiky a v ktorých je žalovanému ukladaná povinnosť plniť titulom náhrady nemajetkovej ujmy. V konečnom dôsledku odvolací súd rozhodol iba o nároku na náhradu trov konania; žalovanému je tak zrejmé, že v dôsledku právoplatného rozhodnutia mu vzniká povinnosť plniť vo výške, ktorá ešte len bude určená rozhodnutím súdu prvej inštancie.

19. Výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, ostal odvolaním nedotknutý.

20. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods.2, druhá veta C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 C.s.p.).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 C.s.p.)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 C.s.p.).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa predchádzajúceho odseku neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 C.s.p. a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.